

Az Appaloosa fajta
Tenyésztési Programja

Amerikai Western Ló Tenyésztők Egyesülete

2024.

Tartalom

1. A fajta leírása

- a) A fajtafenntartásért felelős szervezet megnevezése
- b) Az eredő törzskönyv megnevezése
- c) A fajta kialakulása, jelenlegi helyzete, várható jövőbeni szerepe
- d) Az állomány nagysága a Tenyésztési Program elfogadásakor
- e) A fajta rendezési elve (genealógiai vonalak, stb.)
- f) Küllemi leírás
- g) Értékmérő tulajdonságok

2. Tenyészcél

3. Tenyésztési módszerek

- a) Fajtatiszta tenyésztés (a fajtaazonosság, annak vizsgálati módszerei, igazolásának rendje)
- b) Keresztezés
- c) A vonaltenyésztés, vonal fenntartás elvei a fajtában
- d) Génkészlet, génmegőrzés

4. Törzskönyvezés

- a) Állományba vétel feltételei
 - i. A Méneskönyvbe való felvétel és bekerülése feltételei
- b) A Törzskönyvből való kikerülés szabályai
- c) Származás nyilvántartás
 - i. A kancafedeztetés, termékenyítés nyilvántartása
 - ii. A fedeztetés, termékenyítés bejelentése
 - iii. A fedeztetés, termékenyítés utólagos bejelentésének szabályai
 - iv. A csikók jelölésének, azonosításának módja
 - v. A transzponderek beszerzésének, nyilvántartásban vételének, a tenyésztő részére történő eljuttatásának rendje
 - vi. Az elnevezés szabályai
 - vii. Azonosító képzés szabályai
 - viii. UELN képzés szabályai
 - ix. Származás ellenőrzés módja és dokumentálásának rendje
 - x. A származási igazolás kiállításának szabályai
 - xi. Import Appaloosa-k eljárásai rendje
- d) Tartástechnológiai előírások
- e) A teljesítmény nyilvántartás, teljesítmény vizsgálat rendje
 - i. Az adatok gyűjtése
 - ii. Teljesítményvizsgálat rendje
 - iii. Az adatok feldolgozása, értékelése
- f) Tenyészállat minősítés rendje
 - i. Mének
 - ii. Kancák

5. A fajta szelekciójának rendje

- a) Tenyészmen-jelöltek szelekciója
- b) Tenyészkanca-jelöltek szelekciója

6. Tenyészmének használata
 - a) A mének tenyésztési/termékenyítési engedélye kiadásának tenyésztési és állategészségügyi feltételei
 - b) Import mének használatának szabályai
 - c) A szaporítóanyag minőségi követelményei

7. Egyesületi nyilvántartások és igazolások rendje (tagi és egyesületi)

A tagok által benyújtott jelentések:

 - a) Állománynyilvántartás jelentés
 - b) Párosítási terv
 - c) Tenyésztési (fedeztetési) engedély méneknek
 - d) Változás bejelentés

Az egyesület által vezetett nyilvántartások:

 - e) Partner (tag/tulajdonos/tartó) nyilvántartás (és KKV nyilvántartás)
 - f) Állománynyilvántartás
 - g) Csikószám nyilvántartás
 - h) Fedeztetés nyilvántartás
 - i) Pályázati igazolások nyilvántartása

8. Országos állattenyésztési adatbázisba történő adatküldés módja és rendje

9. A fajta népszerűsítése

10. A tenyésztők tenyésztői munkájának elismerése

11. A fajta tenyésztési programjának megvalósításában résztvevő szervezetek kapcsolatrendszere és ezek feladatai
 - a) Tenyésztőszervezet
 - b) Faji szövetség
 - c) Tenyésztési hatóság
 - d) Mesterséges termékenyítő állomások, spermaforgalmazók
 - e) Oktatási-kutatási intézmények

12. Záró rendelkezések

13. Mellékletek

1. A fajta leírása

a) A fajtafenntartásért felelős szervezet:

Amerikai Western Ló Tenyésztők Egyesülete (a továbbiakban: Egyesület), 8095 Pákozds, Arany János u. 8.

b) Az eredő törzskönyv megnevezése:

"Appaloosa"-nak (a továbbiakban APP) az a ló tekinthető, amelyik az Appaloosa Horse Club (Idaho, Moscow; továbbiakban ApHC) méneskönyvi nyilvántartásában szerepel. Az APP fajta eredeti tenyésztőjének az ApHC tekintendő, mely az eredő törzskönyvet/méneskönyvet vezeti.

Magyarországon minden APP fajtájú lovat törzskönyvezni kell. Az APP fajtájú lovak törzskönyvezése Magyarországon az Amerikai Western Ló Tenyésztők Egyesülete feladata. Az Egyesület csak azokat az egyedeket veszi fel a törzskönyvébe, melyeket az ApHC is elismer. A csikókat az ApHC Méneskönyvébe jegyzik be.

c) A fajta kialakulása, jelenlegi helyzete, várható jövőbeni szerepe:

Az APP egy önálló, amerikai lófajta, amely színes, élénk mintázatú szőréről híres. Az APP-k ősei valószínűleg a XV. században kerültek az amerikai kontinensre a Közel-Keletről, vagy Spanyolországból. Majd a XVIII. században a Nez Perce indiánok kezdtek el tudatosan foglalkozni e lovakkal és ők rendelkeztek a legnagyobb létszámú állománnyal. Először az 1800-as években hívták a foltos lovakat Appaloosa néven; neve a Palouse-folyó menti (Washington és Idaho között) területet jelzi. Itt éltek a Nez Perce és Palouse indiánok, akik lovakat tenyésztettek, adtak-vettek. Az első rajzos bizonyítékok a pöttyös lovak létezéséről egészen i.e 18.000 évvel ezelőttig vezethetők vissza: a franciaországi Lascaux barlangrajzok ábrázolnak ilyen egyedeket. Az antropológusok feltételezése szerint ezek voltak a mai APP lovak ősei. A fajta kialakulásában szerepet játszó lovak eredetében több ország is magáénak véli a befolyását: a mai Üzbegisztán, Kína, Perzsia (ma Irán), az ókori mediterrán országok (Ibéria, Görögország), Ausztria, Franciaország, Dánia, Anglia. Kétségkívül mindegyik terület és lovaik (angol telivérek, Quarter horse-ok, berberek, arab lovak, musztángok) szerepet játszott a fajta létrejöttében, amely ősei között szerepelnek azon spanyol lovak, amelyek a hódítók által kerültek át Észak-Amerikába az 1600-as években, majd 200 évig a Nez Perce indiánok tenyésztették őket, mint a fajta létrejöttében végülis legbefolyásosabb csoport.

Kezdetben kifejezetten munka lovaknak alkalmazták őket, de későbbiekben a „sport” irányú használat is előtérbe került. Tágabb értelemben ezeket a versenyeken próbálták ki a lovakat és az elért eredményeket figyelembe vették a szelekció során. Mivel a lovak gyakorlatilag együtt éltek a törzssel, így nagyon fontos szempont volt az állatok viselkedési mintája, az emberhez fűződő viszonya. Az APP-K tenyésztését alapvetően befolyásolta a kitartás, szervezeti szilárdság, a gyorsasság és a könnyen kezelhetőség megfelelő ötvözése. A cél egy kitűnő tulajdonságokkal rendelkező munka lovat állítsanak elő. Az 1877-es Nez Perce Háborút követően a fajta majdnem teljesen eltűnt, beolvadva más fajtákba. A fajtát megmentendő alakult meg az Appaloosa Horse Club Inc. 1938-ban, amely szövetkezés amely célja a fajta megőrzése. Az akkor megkeresett és összegyűjtött eredeti származású egyedekből alakították ki a Foundation (Alapító) Állományt.

Az APP rendkívül szelíd, nyugodt természetű, sokoldalú, könnyen kezelhető, könnyűlovaglású ló, amit Európában főleg a western lovassportban, Amerikában galoppversenyeken, ugrósportban, militaryban, díjlovaglásban, fogatsportban, a farmok munkalovaként, valamint szabadidőlóként is használnak.

Jellemző a fajtára a szilárd pata, egészséges, jól terhelhető lábak. Jó munkakészségű, megbízható, terhelhető fajta. Az Appaloosa általánosságban kiváló takarmányhasznosító és jól bírja a fél-intenzív, ill. extenzív, legelőre alapozott tartást.

A már igen korán megkezdett szelekció a fajta idegrendszeri terhelhetőségére, szervezeti szilárdságára nagyon kedvelté tette a hobbilovasok körében, így jövőbeni szerepe a western lovassport különböző ágaiban történő teljesítés mellett a szabadidőlovások körében való terjedés is fontos.

d) Az állomány nagysága a Tenyésztési Program elfogadásakor

Az egyesület megalakulásakor a nyilvántartásba vett Appaloosa fajtájú egyedek (kancák, heréltek, mének) száma Magyarországon 240 (1. sz. melléklet állománylista). Az állomány elhelyezkedése az ország egész területére kiterjed.

e) A fajta rendezési elve

Az állomány elsődleges rendezési elve a tenyészcélból adódik, vagyis a különböző használati típusok szerint történik. Ez az alábbiak: reining típus, cutting típus, pleasure típus, halter típus, ranch horse típus, allround típus, hunter típus. A használati típusokon belül az egyedek genetikai hátterük szerint rendezhetők.

f) Küllemi leírás

Az APP fajta küllemi fajtastandardja szerint:

Tömege 430 kg – 600 kg között változik. A fej az enyhén csukafejtől az egyenes profilú fejalakuláson keresztül a félkos profilig változhat. Jellemző a széles homlok, oldalt ülő szemek. A túlságosan durva, burkolt fej nem jellemző a fajtára, és nem kívánatos. Marmagassága a mai elvárásoknak megfelelően bottal mérve 142-160 cm között változhat, de ettől lehetnek egyedi eltérések. Nyakillesztése jellemzően alacsony vagy közép magas, de kívánatos a használati típusnak megfelelő nyakillesztés, a szélsőségek nem kívánatosak. Kívánatos és jellemző az erős, ívelt nyak és a puha tarkó. Marja nem kifejezett, háta jellemzően rövid vagy közepesen hosszú. A fajta nagy genetikai variabilitásából adódóan fenotípusában is viszonylagos változatosságot mutat, de cél a fajta egységesítése. Cél az erősen izmolt far és vállak, a korrekt lábszerkezet, kifejezett, száraz ízületek; az egészséges, kemény paták minden esetben kívánatosak. Mozgása lapos, de mindig dinamikus, energikus, lendületes és szabályos. Bármely szín elfogadott a fajtában. Mintázatok: spots, blanket, snowcap, blanket with spot, leopard, few spot leopard, snowflake, varnish roan. Karakterisztikus jegyek: sávolt pata, pettyezett bőr, fehér ínhártya (szemen), szőrzet minta.

Küllemi tulajdonságok megítélése:

	KÍVÁNATOS	MEGFELELŐ	NEM MEGFELELŐ
FEJ	a testtömeggel arányos nagyságú, kifejezett nemi jelleget sugárzó fej, élénk tekintetű ép szemek, ép, szabályosan záródó fogazat.	kissé burkolt fej, egyik szem hiánya	Durva, otromba fej, elmosódott nemi jelleg, rendellenes fogazat, rejtettheréjűség, csukafogazat, pontyfogazat

NYAK	Középmagasan vagy alacsonyán illesztett, szépen ívelt nyak, puha tarkó.	Közepesen hosszú, enyhén alacsonyán illesztett, egyenes nyak, kissé magas fejtűzés.	Kifejezetten alacsony vagy magasan illesztett nyak, vagy/és nagyon rövid nyak, merev tarkó.
TÖRZS	Hátba nyúló mar, erős hát és ágyék, közepesen mély mellkas, dőlt, hosszú lapocka.	Kissé elmosódott vagy kissé magas mar, enyhén hajlott hát, kis fokú pontyhát, vagy pontyágyék. Kissé meredek lapocka.	Nagyon magas, rövid, vagy hosszú mar. Előremélyedt hát, kifejezett pontyhát vagy pontyágyék.
FAR	Erősen izmolt, kerek, alma vagy dinnye far. Alacsonyán tűzött farok.	Enyhén csapott far, középmagasan tűzött farok.	Izomszegény, nagyon rövid vagy/és nagyon csapott far, magasan tűzött farok.
ELÜLSŐ LÁBAK	Oldalról és előlről nézve is korrekt lábszerkezet, megfelelő méretű száraz ízületek, a testtömeggel arányos, szabályos alakulású erős, egészséges paták.	Kis fokú franciásság vagy hegyfaltipró lábállás, kissé meredek vagy lapos pata	Erősen franciás vagy hegyfaltipró lábállás, bakpata, nagyon megnyúlt, lapos pata.
HÁTULSÓ LÁBAK	Oldalról és hátulról nézve is korrekt lábszerkezet, megfelelő méretű száraz ízületek, a testtömeggel arányos, szabályos alakulású Erős, egészséges paták.	Kisfokú tehenesség, székállás vagy kardállás, kissé hosszú szár, kis fokban szabálytalan pata.	Kifejezett székállás, vagy tehenesség, nagyon meredek vagy lapult paták.
MOZGÁSA	Tiszta, lendületes, ütemes, a jármódra jellemző lábsorrenddel, szabályos lábélőrevitel.	Kis fokban lapátol, kaszál vagy zsinóroz, közepesen hosszú és lendületes lépéssel.	Ütemhibás, sánta, erősen lapátol vagy kaszál.
SZÍNE	Alapszínek és azok módosulásai mintázatokkal. Mintázatok: spots, blanket, snowcap, blanket with spot, leopard, few spot leopard, snowflake, varnish roan. Karakterisztikus jegyek: sávolt pata, pettyezett bőr, fehér inhártya (szemen), szörzet minta.		Mintázat és karakterisztikus jegyek nélküli Appaloosa regisztrálható, de nem kívánatos
VISELKEDÉS	Rendkívül jó természetű, könnyen kezelhető, kiváló munkakészségű. Nyugodt, kiegyensúlyozott idegrendszerű, emberbarát viselkedésű.		A nehezen kezelhető, labilis idegrendszerű egyedek nem kívánatosak.

g) Értékmérő tulajdonságok

Az APP rendkívül szelíd, nyugodt természetű, sokoldalú, könnyen kezelhető, könnyűlovaglású ló, amit Európában főleg a western lovassportban, Amerikában galoppversenyeken, ugrósportban, militaryban, díjlovaglásban, fogatsportban, a farmok munkalovaként, valamint szabadidőlóként is használnak. Jellemző a fajtára a szilárd pata, egészséges, jól terhelhető lábak. Jó munkakészségű, megbízható, terhelhető fajta. Az APP általánosságban kiváló takarmányhasznosító és jól bírja a fél-intenzív, ill. extenzív, legelőre alapozott tartást.

Az APP a lóhasználat valamennyi területén eredményesen alkalmazhatók. E tulajdonságai miatt nemcsak a hobby lótartók, hanem a teljesítménysportokat folytatók körében is igen kedvelt. A fajta jelentősége a jövőben minden bizonnyal nő. Ezen a fajtán belül lehetőség van a különböző vonalakra a későbbi tenyészcél szerinti alkalmazására, ami nagy tenyésztői szabadságot biztosít a

tenyésztő számára.

A jól megválasztott keresztezési partnerek ivadékai egy bizonyos célra sokkal alkalmasabbak lehetnek.

A fajta fő értékmérője az egyedek használati értéke: a könnyű kezelhetőség, nagy szervezeti szilárdság, kiegyensúlyozott idegrendszer, tartástechnológiával szembeni igénytelenség, jó takarmányértékesítő képesség, tanulékonyosság. A használat során feltétlen munkakészség, emberbarát viselkedés. Használatából adódóan értékmérője az esztétikus küllem, amibe a ló teljes fenotípusa értendő a klasszikus küllemtani értékektől kezdve adott esetben a hosszúszőrök minőségén át a ló színéig és jegyeiig.

2. Tenyészcél

Az Egyesületének célja az APP lófajta teljesítőképességének és sokoldalúságának megtartása és minőségi fejlesztése; a jó minőségű, tiszta tenyésztés érdekében az ApHC rendelkezései és irányelvei figyelembevételével a magyar és az Uniós állattenyésztési jogszabályokat betartva a tenyésztői munka rendszerezése.

Minthogy ez a tenyésztőegyesület hivatott a magyarországi APP tenyésztők, illetve állományaik összefogására, ezért a kapcsolattartás az ApHC-val, illetve a magyar lónyilvántartási rendszerrel az Egyesületen keresztül történik.

Az Egyesület célja ezen, a szabadidő és sport területén jól használható, jól teljesítő fajta megőrzése, népszerűsítése és hazai egyedszámának növelése.

3. Tenyésztési módszerek

a) Fajtatiszta tenyésztés

A fajtaazonosság feltétele, hogy az egyed az alábbi származási követelményeket teljesítse:

- Rendes Nyilvántartású egyed (regisztrációs száma „#” karakterrel jelölt)
- Nem Karakterisztikus Nyilvántartású egyed (regisztrációs száma „N” karakterrel jelölt) – azon egyedek amelyek nem hordozzák magukon az Appaloosa fajta négy karakterisztikus jegyeit (szőrzet minta, pettyezett bőr, sávolt pata, szem fehér ínhártyája)

A fajtaazonosság alapidokumentuma a fedeztetési jegy. A fedeztetési jegyet a származás igazolás dokumentumának tekintjük, de bármely vitás vagy kérdéses esetben a DNS vizsgálat elvégzendő, a csikó/ló tulajdonosának költségére.

b) Keresztezés

Az APP esetében legalább az egyik szülőnek Rendes Nyilvántartású (regisztrációs száma # karakterrel jelölt) kell lennie. A másik szülő lehet ApHC Nem Karakterisztikus Nyilvántartású egyed vagy más elismert tenyésztőszervezet által regisztrált egyed ahhoz, hogy a hogy a születendő utód megfeleljen az ApHC nyilvántartásba vételi követelményeinek amelyet az Egyesület is alkalmaz.

Az elismert tenyésztőszervezetek a következők:

1. Appaloosa Horse Club of Canada; Claresholm, Alberta, CANADA;
2. American Quarter Horse Association (AQHA); Amarillo, TX, USA;
3. Arabian Horse Association (AHA) of America; Denver, CO, USA, (az AHA által be kell jegyeztetni);
4. World Arabian Horse Organization (WOHO)
5. The Jockey Club (Thoroughbred); New York, USA, (a Jockey Club által be kell jegyeztetni)

ApHC és az Egyesület által elismert keresztezéshez megengedett fajták tehát, a fenti feltételekkel: Appaloosa, Quarter horse, Arab telivér, Angol telivér.

c) A vonaltenyésztés, vonalfenntartás elvei a fajtában

Egy-egy hasznos értékmérő tulajdonság nagy biztonsággal való örökítése okán törekszünk a mérvonalak kialakítására a fajta kialakulása során egykor alkalmazott szelekciós módszerek alapján, előtérbe helyezve az általános használati tulajdonságokat. A legyengült, rossz használati értékű egyedeket produkáló vonalak fenntartása nem cél, hiszen a fajta genetikai variabilitása nem a vonalak fenntartásától függ.

d) Génkészet, génmegőrzés

Génkészetek felderítése: Az APP fajta hazai génkészetét a teljes hazai APP lóállomány génkészlete jelenti. A fajtában alkalmazott egyedek sokszínűsége és száma okán genetikai beszűkülésre nem kell gondolni; valamint a génbankok által elérhető mélyhűtött szaporítóanyag folyamatos génfrissítést tesz lehetővé.

Génbank: Kimagasló tenyészértékű apaállatoktól mélyhűtött szaporítóanyag gyártása és tárolása indokolt.

A párosítások kivitelezésének módszerét a tenyésztő szabadon választhatja meg, de az adott módszer alkalmazását illetően köteles betartani a vonatkozó rendelkezéseket, ideértve a honi állategészségügyi feltételeket is, különösképpen a mesterséges termékenyítésre és az embrió- átültetésre való tekintettel.

4. Törzskönyvezés

a) Állományba vétel feltételei

A MÉNESKÖNYVBE VALÓ BEKERÜLÉS FELTÉTELEI:

Az APP fajtájú lovak törzskönyvezése az ApHC feladata. Az ApHC szabályainak és előírásainak megfelelően, melyet az Egyesület is alkalmaz (a másként szabályozott esetek kivételével) az olyan mén, kanca, herélt ló, ivartalanított vagy nem tenyészkanca kerülhet a Méneskönyvbe, amely az alábbi feltételeknek megfelel:

- csikó apja és anyja szerepeljen a következő méneskönyvek valamelyikében:

- Appaloosa Horse Club of Canada; Claresholm, Alberta, CANADA;
- American Quarter Horse Association (AQHA); Amarillo, TX, USA;
- Arabian Horse Association (AHA) of America; Denver, CO, USA, (az AHA által be kell jegyeztetni);
- World Arabian Horse Organization (WOHO)
- The Jockey Club (Thoroughbred); New York, USA, (a Jockey Club által be kell jegyeztetni)

Amennyiben a csikó apja regisztrált Quarter horse vagy angol telivér vagy arab telivér, akkor az adott mént be kell listázni az ApHC-nál. Ezt az úgy nevezett DNA Waiver Form kitöltésével és a mén származási lapjának mellékelésével lehet megtenni.

Amennyiben a csikó anyja regisztrált Quarter horse vagy angol telivér vagy arab telivér, akkor a csikó regisztráció kérelméhez mellékelni kell a kanca származási lapjának mindkét oldaláról készült fénymásolatot és a kitöltött Non-Appaloosa Listing Application-t. Mindkét eljárás díjköteles.

APP-ként nem törzskönyvezhető egyedek:

- Mesterségesen előállított jellemző(k)vel és/vagy mesterséges szörzet mintával bíró lovak nem vehetők az ApHC nyilvántartásába.
- Sodrott lovak, pónik, albínó lovak, Pinto és Paint fajtájú lovak nem vehetők az ApHC nyilvántartásába.
- A következő esetekben nem vehető, vagy nem tartható meg az ApHC nyilvántartásában a ló:
 - A végtag fehér jegyei (kesely), melyek túlérnek az alkar(ok), vagy az alsó comb (gaskin) felső határán; és/vagy
 - A fejen található fehér jegy(ek), melyek túlérnek a torok körüli vonalon (throat latch) és a fülek mögé terjednek; és/vagy
 - A testen látható fehér jegy(ek), melyek a nyakon, a váll tájékon, a mellkason, a hason, a csipőn, a combon, az alsó combon találhatók, folyamatosak, megszakítás nélkül, hosszabbak, mint 6 inch, és elütnek az Appaloosa szörzet mintázattól, ha azzal bír az állat és látható, és amely jegy(ek) nem olvadnak bele a ló alap színébe. Ezek a jegyek általában éles határuak, melyek nem olvad bele az alapszínbe és legtöbbször az alatta lévő bőr pigmenthiányával együtt figyelhető meg.
- Elhalálozott lovak nem vehetők nyilvántartásba.
- Lovak, melyek egyik őse más elismert tenyésztőszervezet által, de nem tenyészállatként van nyilvántartva, nem vehető nyilvántartásba.
- A kifejlett APP (5 éves, vagy idősebb – január 1. évfordulóval számítva a korát) nem lehet patkó nélkül 14 tenyérnél alacsonyabb (1 tenyér=4 inch=10.16 cm).
- Bármely ló ApHC által kiadott származási lapját, melyet az ApHC korábban regisztrált, de a későbbiek folyamán kiderül, hogy a nyilvántartásba vétel hibásan történt, törölni kell.

b) A törzskönyvből történő kikerülés szabályai

A törzskönyvből kikerülhet az adott ló amennyiben hitelt érdemlően bebizonyosodik, hogy a méneskönyvbe kerülés illetve a méneskönyvben tartás valamely feltételének nem felel meg

(pl.származás ellenőrzéskor bizonyítottan nem felel meg a fajta törzskönyvi feltételeinek, előírásának és szabályainak).

c) Származás nyilvántartás

Az Egyesület az ApHC-hoz hasonlóan azokat a lovakat ismeri el APP fajtájú lovaknak, melyeknek ősei szerepelnek az ApHC méneskönyvében és megfelelnek az ApHC törzskönyvezési szabályzatában foglaltaknak. Az állomány nyilvántartás három részből áll. Egy részről az APP fajtájú lovak méneskönyvében történik, melyet az ApHC vezet. Ebben a világ összes APP fajtájú lovát tartják nyilván. A honi nyilvántartás két részből áll. Az Egyesület belső nyilvántartása számítógépen történik, mely a tárgyi feltételek biztosításáról szóló nyilatkozatnak megfelelően áll rendelkezésre. Másrészről az Egyesület csatlakozik a Magyar Lótenyésztők Országos Szövetsége (a továbbiakban: MLOSZ) rendszeréhez a tenyésztési adatok központi nyilvántartása céljából (2. sz. melléklet megállapodás MLOSZ-el).

i. **A kancafedzetés, termékenyítés nyilvántartása**

Az MLOSZ által használatos fedzetési/termékenyítési jegy alapján.

ii. **A fedzetés, termékenyítés bejelentése**

A fedzetési/termékenyítési jegyet a fedzetés/termékenyítéssel egyidejűleg kell kitölteni és az adatokat a fedzetési idény végeztével a fedzetési/termékenyítési jegy adatainak az MLOSZ által az országos állattenyésztési adatbázisba való rögzítésével kell megadni. A kanca ellését a tulajdonos a fedzetési jeggyel együtt rendelkezésre bocsájtott ellésbejelentő nyomtatványon köteles bejelenteni az ellést követő 8 napon belül.

iii. **A fedzetés, termékenyítés utólagos bejelentésének szabályai**

Amennyiben az APP fajtájú ló jelölésekor/nyilvántartásba vételekor nem áll rendelkezésre fedzetési jegyzőkönyv, mert az nem került kiállításra a fedzetéskor/termékenyítéskor, úgy az utólagosan kiállítható. A kiállítás feltétele az ApHC által kiállított Származási lap (Certificate Of Registration).

Az esetlegesen le nem könyvelt fedzetésből született csikók (fedzetési jegy nem került kiállításra) a származás DNS vizsgálattal történt igazolása után az MLOSZ által kiadott ún. pótfedzetési jegy kiállításával van lehetőség. Ez esetben a DNS vizsgálaton túl külön eljárási díj megfizetésére kötelezett a csikó tulajdonosa, illetve a fedzetési jegy kiállítását elmulasztó fedzetési állomás üzemeltetője. A különjárási díj az eljárást lefolytatót illeti.

Az Egyesület tenyésztésvezetője vagy az általa megbízott állatorvos/szervezet képviselője pl. lótenyésztési felügyelő a csikó jelölésekor kiállítja a csikóbélyegzési jegyzőkönyvet, illetve a ló diagramot. Ezzel egy időben kitölti a „Kérelem korábbi évben történt fedzetés utólagos dokumentálásához” nevű MLOSZ által kiadott rendszerdokumentumot. Ezt eljuttatja az MLOSZ irodájába, mely ez alapján kiállítja az adott évre szóló fedzetési jegyet. Ez alapján a csikóbélyegzési jegyzőkönyv iktatható.

iv. **A csikók jelölésének, azonosításának módja**

A csikó honi azonosításának feltétele a csikó előzetes ApHC regisztrációja.

Az adott egyed származásának igazolására az ApHC által kiadott hitelesített származási lap szolgál, ami a törzskönyvnek az adott lóra, illetve tenyésztőjének adataira vonatkozó részének másolata. Származási lap csak ismert származású, pontosan azonosítható csikóra az állat tulajdonosának kérésére állítható ki.

A származási lapot a fedzetési jegy, a fedzetési jelentés illetve a származási lap igénylő alapján állítja ki az ApHC. Kettő ősi sort tartalmaz. A származási lapot számozással látják el, mely szám az állat regisztrációs száma is egyben.

Az Egyesület által honosított származási igazolást a Lóútlevél tartalmazza.

Az ApHC által kiadott származási lap a következőket tartalmazza:

- a ló törzskönyvi számát (mely megegyezik az ApHC regisztrációs számmal)
- a ló fajtáját, nevét, nemét, születési idejét, színét, jegyeit, bélyegeit,
- a ló őseinek adatait (név, törzskönyvi szám),
- a ló tenyésztőjének és tulajdonosának adatait (név, cím),
- a kiállítás dátumát,
- az ApHC tenyésztésvezetőjének hitelesítő aláírását, bélyegzőjét

A tulajdonosnak a származási lap igénylő benyújtásakor ApHC tagnak kell lennie, különben a nem tagokra rótt bejegyzési díjat kell kifizetnie.

Amennyiben egy csikó születése után tulajdonosváltás történt, minden változást egy megfelelően kitöltött és aláírt adásvételi-bejelentőn (származási lap hátulja) kell közölni a megfelelő átírási díj kifizetése mellett valamint a magyar jogszabályok alapján a lóútlevélbe is be kell jegyeztetni az új tulajdonost.

Az adott csikónak az ApHC-nél való bejegyzésénél a tulajdonos felel a megfelelően kitöltött és aláírásával, illetve a méntulajdonos aláírásával hitelesített származási lap igénylőért és a bejegyzési díj kifizetéséért.

A csikó tenyésztője és első tulajdonosa: a fedezettéskori kancatulajdonos. A csikó első tulajdonosa a csikó születése napján a kanca tulajdonosa.

Az állatok azonosítása egyedi jelölés, részletes küllemi leírás és genetikai vizsgálatok eredményei alapján történik. A megszületett csikókat az azonosíthatóság érdekében választási korban (5-9 hó) tartósan meg kell jelölni.

Azon állatok esetében, melyek 2022. január 1. után születtek, kötelező a genetikai azonosítás a célból, hogy nyilvántartásba kerüljenek. A genetikai vizsgálatok elvégzésére az ApHC által akkreditált laboratóriumok jogosultak, melyek listáját a 3.sz. melléklet tartalmazza.

Amennyiben indokoltan megkérdőjelezhető egy csikó származása, az ApHC kérheti a csikó és a szülők genetikai vizsgálatát, melynek a költségeit az ApHC döntése szerint osztanak meg. A teszt eredményét más megkapott információkkal együtt vizsgálat alá vethetik a csikó származásának bizonyításakor. Ezeket a genetikai vizsgálatokat csak az ApHC által elismert intézmény végezheti el.

Az Egyesület kizárólag csak azokat a csikókat veszi nyilvántartásba, amelyek esetében a tenyésztő a fajta anyaszervezete, az ApHC felé a törzskönyvezéssel kapcsolatos bejelentési kötelezettségeknek maradéktalanul eleget tett és az anyaszervezet által kiadott származásigazolást (Certificate of Registration) megkapta. Ettől eltérni csak akkor lehet, ha az ApHC az Egyesület felé igazolja a csikó nyilvántartásba vételét és a származás igazolás megküldését. Ebben az esetben a postai ügymenet késedelme miatt a jelölés a származás igazolás fizikai megléte nélkül is elvégezhető.

A Magyarországon született APP csikók jelölése teljes körűen, kizárólagosan elektronikus transzponderrel történik. A transzponder beültetésének helye a nyak bal oldala, a fejtető és a mar között, a sörényél alatt van. A beültetés szakszerű elvégzéséről (elvégeztetéséről) a tenyésztő jogosult és köteles gondoskodni. A beültetést kizárólag az Egyesület tenyésztésvezetője vagy az Egyesület által adott naptári évre megbízott lótenyésztési felügyelő és/vagy állatorvos végezheti el aki az ApHC által elfogadott törzskönyvezési rendnek megfelelően felvett ló adatok alapján kitölti az MLOSZ nyilvántartásában elérhető csikójelölési jegyzőkönyv és ló diagram dokumentumokat.

Az Egyesület minden év január 15-ig köteles honlapján feltüntetni az általa megbízott szervezet, személy és állatorvosok listáját megjelölve a lefedett területet és elérhetőséget. 4.sz. melléklet: a megállapodási formanyomtatvány az Egyesület és harmadik fél között transzponderes jelölésre. A lótulajdonos az Egyesülethez benyújtott külön kérelme esetében az ajaktetoválással korábban már ellátott magyarországi APP lovak másodlagos jelölésként elektronikus transzponderrel is megjelölhetők. Az ajaktetoválás alapján ily módon már nyilvántartásba vett lovak adatai mellé a hivatalosan beültetett transzponderkódot az országos állattenyésztési adatbázisba és a ló útlevelébe fel kell venni.

A beültetett transzponderhez tartozó vonalkódos matrica az Egyesület és MLOSZ nyilvántartásának dokumentumaira felragasztásra kerül.

A csikójelölési jegyzőkönyv 3. példánya a tenyésztő részére átadásra kerül, a lóútlevel-kiváltás alapdokumentumaként. A jegyzőkönyv 2. példánya az Egyesület tenyésztésvezetőjének saját nyilvántartásában marad, a ló diagram másolatával együtt. Az eredeti ló diagramot és a hozzá tartozó 1. példány csikójelölési jegyzőkönyvet az Egyesület szakmai ellenőrzés és irattározás céljából megküldi a lóútlevelet kibocsájtó szervezet (Lóútlevel Iroda) részére.

Az ajaktetoválással korábban ellátott lovak másodlagos, transzponderes megjelölése esetén az Egyesület tenyésztésvezetője az ajaktetoválás alkalmával kiállított MLOSZ által kiadott csikóbélyegzési jegyzőkönyv másolati példányán, vagy a lóútlevel másolatának megküldésével bejelenti a transzponderes megjelölést. A lóútlevellel már rendelkező, zárt adattartalmú lovak esetében a transzponderkód az országos állattenyésztési adatbázisban történő rögzítéséről a lóútlevelet kibocsájtó szervezet gondoskodik. Szakmailag még nem jóváhagyott és zárt ló adat esetében az Egyesület tenyésztésvezetője jogosult pótlólag a transzponderkódot rögzíteni.

A kitöltött dokumentumok alapján az MLOSZ az Országos Állattenyésztési Adatbázisba a felvett ló adatokat az ahhoz tartozó transzponderkódhoz kapcsoltnak, megfelelő azonosítószámmal ellátva, szakszerűen rögzíti. Az egyesületi lóútlevel kiállítása a Lóútlevel Iroda feladata a megállapodásban rögzítettek szerint.

v. A transzponderek beszerzésének, nyilvántartásban vételének, a tenyésztő részére történő eljuttatásának rendje

Az APP lovak jelölésére szolgáló transzponderek útját a gyártótól a beültetésig dokumentálni kell. A magyarországi APP fajtájú lovak jelölésére használható transzponderek beszerzése, nyilvántartása, tenyésztő részére történő eljuttatása, és a megjelölt csikók törzskönyvi nyilvántartásba vétele az alábbi rendben történik:

- Az Egyesület megbízza az MLOSZ-t a transzponderek megrendelésével és beszerzésével
- Az MLOSZ által beszerzett transzpondereket az Egyesület készletnyilvántartásba veszi, és a felhasználandó jelölőeszközök sorszámát bejelenti a tenyésztési hatóságnak.
- Az Egyesület törzskönyvezési eljárásának rendjébe illeszkedve a tenyésztésvezető megszervezi a bejelentett APP fajtájú csikók helyszíni azonosítását a tenyésztésvezetője vagy a megbízott szervezet képviselője, állatorvos által.
- A tenyésztésvezető, vagy a megbízott szervezet képviselője, állatorvos a transzpondert a csikó helyszíni azonosítása alkalmával szállítja a tenyésztő részére.

A tenyésztésvezető/megbízott állatorvos, lótenyésztési felügyelő az előzetesen bejelentett csikó helyszíni azonosításának alkalmával először ellenőrzi, hogy a csikót korábban már nem jelölték-e meg idegen transzponderrel. Amennyiben nem, a tenyésztésvezető/megbízott állatorvos, lótenyésztési felügyelő ezt követően átadja a csikó tulajdonosának a jelölésre szolgáló transzpondert.

A tenyésztő köteles gondoskodni a transzponder helyszínen történő szakszerű beültetéséről, melyet az Amerikai Western Ló Tenyésztők Egyesülete által meghatalmazott állatorvos vagy lótenyésztési felügyelő vagy az egyesület tenyésztésvezetője végezhet.

A tenyésztésvezető, vagy a megbízott szervezet képviselője, állatorvos ellenőrzi a helyszínen beültetett transzponder kódját és ezzel egyidőben elvégzi a törzskönyvezési szabályoknak megfelelő, illetve a lóútlevel-kiadáshoz szükséges lóazonosítást. A lóazonosítás során a tenyésztésvezető, vagy a megbízott szervezet képviselője, állatorvos a törzskönyvezési szabályzatában leírtaknak megfelelően veszi fel a csikó adatait, és tölti ki az MLOSZ nyilvántartásában elérhető csikójelölési jegyzőkönyv dokumentumot.

A beültetett transzponderhez tartozó vonalkódos matrica legalább az egyesület és MLOSZ nyilvántartásának dokumentumaira felragasztásra kerül.

Ha a bejelentett csikó azonosítása során azonosítást végző személy korábban beültetett, idegen

transzpondert talál a csikóban, akkor felfüggeszti az azonosítási eljárást és ellenőrzi, hogy a csikó más lófajtában nem került-e azonosításra. Az ellenőrzés díjköteles, valamint és a felmerülő kiszállási költségek a tulajdonot terhelik. A csikó azonosítása a DNS-vizsgálat eredményének ismeretében folytatható.

Ha az azonosítatlan eredetű transzponderrel jelölt csikó egyértelműen azonosítható, és az ApHC szabályait is figyelembe véve APP fajtában törzskönyvezhető, akkor a beültetett transzpondert nyilvántartásba kell venni. Az idegen eredetű beültetett transzponder nyilvántartásba vétele díjköteles (a mindenkori díjazást az Egyesület honlapján közzéteszi) és kizárólag az Egyesületi tagsági felvételi kérelemmel és éves tagsági díj befizetésével lehetséges. A tenyésztésvezető gondoskodik a transzponderrel megjelölt APP csikók MLOSZ nyilvántartásba vételének szabályszerű ellátásáról.

vi. Az elnevezés szabályai

Az ApHC által kiadott származási lap igénylőn három tetszőleges névjavaslatot kell feltüntetni, amelyek közül az első helyen szereplőt véglegesítik, amennyiben az megfelel az alábbiakban leírt követelményeknek (ha nem, akkor a második, ill. a harmadik névjavaslat kerül elfogadásra):

A név:

- nem lehet 24 betűhelynél hosszabb, beleértve a betűket, számokat és az üresen hagyott helyeket,
- nem végződhet „filly” vagy „colt” szavakkal
- nem lehet egy másik (akár élő, akár már elhullott) ló neve, illetve egy olyan név, ami a védett nevek listáján szerepel, vagy ami személyeket és a jó ízlést sérti,
- sem római, sem arab számok, sem speciális karakterek (felkiáltó jel, kérdő jel, deviza nemek jelei, stb.) használata nem megengedett a névben
- írásjelek, mint pl. aposztrofok, vagy kötőjelek használata nem megengedett.

vii. Azonosító-képzés szabályai

Felhasznált elektronikus jelölőeszköz:

A transzponder, amely megfelel az ISO 11784 szabványnak és HDX vagy FDX-B technológiát alkalmaz, valamint ISO 11785 szabvánnyal kompatibilis leolvasó készülék segítségével olvasható.

Az APP csikó azonosítója az alábbiak szerint képezendő:

HUN K AS155661508

1-3. karakter: az ország jele (HUN)

4. karakter: szóköz

5. karakter: K vagy M a csikó nemétől függően (kanca/mén vagy herélt)

6. karakter: szóköz

7-8. karakter: a fajta jele (AS)

9-10. számjegy: a születési év utolsó két számjegye

11-17. számjegy: az ApHC által kiadott regisztrációs szám, mely a származási lapon szerepel.

viii. UELN képzés szabályai

Az UELN azonosító szám képzése a következőképp történik:

1-3. számjegy: 348 (Magyarország hivatalos ISO országkódja)

4-6. számjegy: 1AS (adatbázis kódja (1) és fajtajel (AS))

7-8. számjegy: a születési év utolsó két számjegye

9. számjegy: 0 (nulla, kitöltő karakter)

10- 15. számjegy: az ApHC által kiadott regisztrációs szám, mely a származási lapon szerepel.

ix. Származás ellenőrzés módja és dokumentálásának rendje

Alapvetően a származást az anyakanca és a fedeztetési jegy összekapcsolódása határozza meg. Ennek feltétele, hogy a csikó az anyja alatt kerüljön azonosításra, és ne legyen olyan tényező, amely kétségesé teszi a csikónak a fedeztetési jegy szerinti származását, tehát az APP csikók származásigazolását a fedeztetési jegy adatai jelentik. Amennyiben gyanú merül fel a fedeztetési jegy adatainak valótlanságát illetően, úgy az azonosítást végző szakember elrendelheti a DNS alapú származásellenőrzést.

Fedezőmének és tenyésztésbe veendő kancák esetében kötelező a DNS alapú származás-igazolás megléte, mint a tenyésztésbe vétel feltétele. Ezt kizárólag az ApHC által akkreditált labor végezheti el a fedezőméné és/vagy tenyészkanca tenyésztésbe vétele előtt a tulajdonos kérésére és költségére, ApHC-n keresztül történő, hivatalos weboldalukról letölthető formanyomtatványon való megrendeléssel.

Az egyed DNS markere az egyed mindenkor regisztrált tulajdonosának tulajdonát képezi, amelyet magyarországi tenyésztésbe vételi kérelemkor a tulajdonos kér meg az ApHC-től elektronikus úton majd a DNS markert továbbítja az Egyesület tenyésztésvezetőjének aki továbbítja ezt a Nemzeti

Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal számára a magyarországi közhiteles nyilvántartásba vétel és mének esetében a tenyésztési engedély alapján a főtörzskönyvi szám megigénylése céljából.

x. Az Egyesület által jóváhagyott származási igazolás kiállításának szabályai

A származási igazolás a lóútlevél részét képezi.

A származási igazolás adattartalma:

- sorszám
- az elismert tenyésztő egyesület vagy szövetség neve, a törzskönyv megnevezése
- az állat születési dátuma, színe és jegyleírása, ivara
- a jelölés módja, azonosító és UELN-szám
- a tenyésztő és a tulajdonos neve és címe
- az állat származása 2 ősi sorig
- az ősök törzskönyvi száma, neve, születési éve, színe, azonosítója (a 3. ősi sorig)
- a kiállítás helye és időpontja
- a hitelesítő aláírása

Azon lovakra, amelyek csak az alapadatokat tartalmazó lóútlevéllel rendelkeznek, a tulajdonos megrendelésére és költségére az Egyesület állítja ki a honosított származási igazolást (6. sz. melléklet), amelynek feltétele az alábbi dokumentumok tulajdonos által történő bemutatása személyesen vagy elektronikus úton:

- egyed eredeti 2 ősi soros ApHC származási lapja
- alapadatokat tartalmazó lóútlevél adatai (egyed azonosító száma, UELN szám)
- egyed transzponderes kódja
- az állat születési dátuma, színe és jegyleírása, ivara
- a tenyésztő és a tulajdonos neve és címe
- egyed DNS alapú származás ellenőrzésének igazolása (a DNS alapú származás ellenőrzést kizárólag az ApHC által akkreditált labor végezheti el a tulajdonos kérésére és költségére, ApHC-n keresztül történő, hivatalos weboldalukról letölthető formanyomtatványon való megrendeléssel)

xi. Import APP lovak nyilvántartásba vételének eljárási rendje

Import lónak tekintjük azt az amerikai APP fajtájú lovat, melynek ApHC által kibocsájtott származási lapján születési helyként nem Magyarország van megjelölve.

Import lovak azonosítójának képzése: Import APP, mely rendelkezik lóútlevéllel (honosítás):

Az eredeti származási lap és a lóútlevél alapján az Egyesület tenyésztésvezetője vagy megbízottja az országos állatenyésztési adatbázis rendszerében rögzíti a ló adatait. A honosítás során a származási lapon szereplő ősök is rögzítésre kerülnek. Az azonosító képzése a következő:

HUN K IM209342020

1-3. karakter: az ország jele (HUN)

4. karakter: szóköz

5. karakter: K vagy M a csikó nemétől függően (kanca/mén vagy herélt)

6. karakter: szóköz

7-8. karakter: IM (az import tényére utal)

9-10. számjegy: a születési év utolsó két számjegye

11-13. számjegy: háromjegyű sorszám (900-999 – MLOSZ által kijelölve)

14-17. számjegy: a honosítás éve

A lóútlevele alapján szabályos UELN azonosító számmal rendelkező import lovat az eredeti UELN számával kell nyilvántartásba venni (kiadva a hagyományos magyarországi import azonosítót is). A hivatalos UELN számot nem alkalmazó országból importált APP lovak az egyéb „idegen azonosító”-ját nyilvántartásba kell venni, a hagyományos magyarországi importazonosító kiadása mellett. Az UELN számra történő kizárólagos átállás érdekében számukra hazai UELN szám kerül kiadásra, így biztosítva,

hogy az Egyesület és az országos állattenyésztési adatbázis nyilvántartán keresztül az érdeklődő az eredeti adatbázisra ratalálhasson.

Hasban importnak tekintjük:

- a) a külföldről vemhesen Magyarországra behozott honosítatlan kanca csikóját (ebben az esetben a kancát először a szokásos módon honosítani kell)
- b) a Magyarországról fedezetelés céljából külföldre szállított és visszahozott kanca csikóját
- c) külföldről az anyjával együtt még jelöletlenül behozott csikót.

A csikót importnak tekintjük, ezért mindhárom esetben a tulajdonosnak (tenyésztőnek) rendelkeznie kell a csikó ApHC által kiállított származási lapjával, melyen a születési hely nem Magyarország. A tulajdonos az Egyesület tenyésztésvezetője felé jelzi, hogy a csikót jelöletleni szeretné. Az Egyesület tenyésztésvezetője, vagy a megbízott szervezet képviselője, állatorvos a csikó jelölésekor kiállítja a csikóbélyegzési jegyzőkönyvet, illetve a ló diagramot. Ezt követően az Egyesület tenyésztésvezetője, vagy megbízottja import azonosító számot képez és ezzel rögzíti az Országos Állattenyésztési Adatbázisba.

b) Tartástechnológiai előírások

Az APP fajta tartástechnológiai követelményei nem különböznek az egyéb kultúrfajtáknál a XXI. században elvárható tartási körülményektől. A fajta egyedeinek azonban kifejezetten jól kell tolerálni az extenzív illetve fél-extenzív tartástechnológiai elhelyezést és takarmányozási viszonyokat. Jó a fajta technológiai tűrőképessége. A hatályos állategészségügyi és állatvédelmi jogszabályok betartása minden esetben kötelező.

Követelmények:

Boxos tartás esetén: min. 3 x 3 m-es boxokban megfelelő biztonságban más ménektől és kancáktól. Kancák és évjáratú csikók esetén a csoportos tartás megengedett legelőn fél intenzív vagy extenzív viszonyok között.

Az egyed korának, nemének, testtömegének és használatának megfelelő takarmányozás. Nyalósó ad libitum, folyamatos ásványi kiegészítő biztosítása, szükség szerint vitamin biztosítása a fedezetelési ideny előtt és közben.

Napi rendszeres jártatás nyereg alatt, kocsiban vagy karámban.

Állategészségügyi alapellátás: vakcinázás, féreghajtás, labor diagnosztikai vizsgálatok a hatályos állategészségügyi és állatvédelmi jogszabályoknak megfelelően.

Pataszabályozás szükség szerint, javasolt 6-8 hetente.

Csikók leválasztása 6-8 hónapos korban történik, lehetőség szerint csoportosan.

c) A teljesítmény nyilvántartás, teljesítmény vizsgálat rendje

- i. Az adatok gyűjtése** elsődlegesen az egyesületi rendezvényeken történik.

Tenyészszemle:

A tenyészszemle a fajta tenyésztési programjának meghatározó eleme. Ezáltal válik lehetővé, hogy az egyedek elbírálásra kerüljenek. A tenyészszemle alapján megítélhető a fajta tenyésztésének színvonala az adott időszakban, a különböző évek összehasonlításával pedig a tenyésztői munka előrehaladása vagy hanyatlása is lemérhető.

Évente egy, országos, nyílt tenyészszemlét rendez az Egyesület. Helyszínéről és időpontjáról az éves közgyűlés dönt. Finanszírozása az Egyesület költségvetéséből, valamint pályázati, szponzorációs és egyéb forrásokból központilag történik. Az országos tenyészszemle kiírását az Egyesület valamennyi tagja részére a jelentkezési határidő lejárta előtt legalább 1 hónappal meg kell küldeni. A tenyészszemlén az Egyesület bíráló bizottsága elbírálja az egyed származását, küllemét és mozgását (részletesen a Tenyészkanca-jelöltek szelekciója és Tenyészmen-jelölteke szelekciója részben). A tenyészszemlén az Egyesület

közgyűlése által elfogadott bírók bírálják.

ii. Teljesítményvizsgálat rendje

Az Egyesület saját egyesületi teljesítmény vizsgálatot nem kíván végezni. Az állatok minősítésének alapját az ApHC tenyésztési szabályzatának idevonatkozó rendelkezései képezik: 1.f. Az APP küllemi leírása, 6.a. Tenyésztésbe vétel feltételei és 4.f. Tenyészállat minősítés rendje.

iii. Az adatok feldolgozása, értékelése

Az adatok feldolgozása és értékelése a tenyésztésvezető feladata. Az adatfeldolgozás folyamatosan történik és a feldolgozott adatokból éves összesítés és kimutatás készül.

d) Tenyészállat minősítés rendje

A teljesítményvizsgálatok a versenyeken, tenyészszemlén és utódokon át elért eredmények alapján történnek, céljuk a tenyészállatok értékének megállapítása.

Az ApHC által elismert versenyeken elért kiemelkedő teljesítmények, díjak, a Teljesítménykódex alapján a Teljesítménykönyvben (Register of Merit, ROM) vannak vezetve és értékelve. Ezeknek a nyilvántartását az ApHC végzi.

i. Mének

A tenyésztési engedély megszerzésének módja, feltételei:

Küllemi -és mozgásbírálát:

- az egyed személyesen bemutatásra kerül az éves tenyészszemlén vagy ennek akadályoztatása esetén elektronikus úton a tulajdonos eljuttat videó felvételt az egyedről küllemi -és mozgásbírálát céljából az Egyesület részére. A videón a mént szilárd beton talajon szükséges bemutatni nyugalmi helyzetben, körbejárva a mént felvételt készítve. Mozgásbírálát céljából lépésben és ügetésben felvezetve szilárd talajon, oldalról, szemből és hátulról készítve a videó felvételeket mindkét jármódban.

Felvételt szükséges készíteni a mén fogzatáról és heréiről.

A kérelemhez mellékelni kell egy állatorvosi igazolást a mén heréinek helyzetéről, állapotáról és a mén fogzatáról/ esetleges harapási rendellenességekről a vizsgáló állatorvos aláírásával és pecsétjével ellátva.

Származás ellenőrzés:

Az ApHC érvényes Tenyésztési Programja szerint melyet az Egyesület irányadónak tekint, minden olyan állat tenyésztésbe vonható, amely az ApHC méneskönyvében szerepel, függetlenül attól, hogy nemkívánatos genetikai hibákkal vagy tulajdonságokkal terhelt-e avagy sem. A fedezetéssel kapcsolatos korlátozó intézkedések meghozatalára az ApHC jogosult amelyet az Egyesület maradéktalanul követ és betart. A tenyésztésre használt mének esetében minden esetben kötelező a magyarországi és az ApHC által kiadott fedezetési engedély beszerzése valamint a mén tenyészállatként történő nyilvántartásba vétele. Ezen engedélyek hiánya esetén az adott mén tenyésztésre nem használható.

Az alább felsorolt rendellenességeket és a lótenyésztésben általánosan nemkívánatosnak tartott tulajdonságokat és genetikai hibákat a törzskönyvben és a származási lapon is fel kell tüntetni, attól az időponttól kezdődően, amelytől az adott hiba illetve tulajdonság ismertté vált. Az ilyen tulajdonságok valamelyike vagy több ilyen tulajdonság együttes megléte nem zárja ki, hogy az adott ló az ApHC által elismert eseményeken részt vegyen, illetve nem feltétlen zárja ki, hogy tenyésztésre lehessen használni.

a.) Harapási rendellenességek: csukafogazat, pontyfogazat - nem zárt kapcsolódás a felső és az alsó -

középső metszőfogak között, akár kis mértékben, akár túlzott mértékben jelentkeznek. Hatályos az 1992. január 1-én vagy ezt követően született csikók esetében.

b.) Cryptorchid-jelleg (rejtettherjűség) - kevesebb, mint két látható, a herezacskóba leszállt here. Hatályos az 1998. január 1-én vagy ezt követően született csikók esetében.

c.) Hyperkalémiás Periódikus Paralízis (HYPP – Hyperkalemic Periodic Paralysis): olyan örökléses bántalom, amely izomrángással, izomgyengeséggel, illetve súlyos esetben elhullással jár. A jelenlegi kutatási eredmények szerint az IMPRESSIVE (AQHA regisztrációs száma: 0767246) nevű mén leszármazottainál jelentkezhet ez a genetikai örökletes terheltség. Hatályos az 1998. január 1-én vagy ezt követően született olyan csikók esetében, amelyek származásában fellelhető az IMPRESSIVE (AQHA regisztrációs száma: 0767246) nevű mén; ez esetben az ApHC a HYPP terheltség genetikai szűréséhez köti a csikó regisztrációját; amennyiben a csikó 2007. január 1-e után született és homozigóta formájában hordozza ezt az örökletes genetikai terheltséget, úgy az ApHC megtagadja annak regisztrációját és kizárja a nyilvántartásába vételétől.

A tenyésztésre használt állatoknak meg kell felelnie a mindenkori hatályos állategészségügyi előírásokban foglaltaknak.

Magyarországi egyesületi tenyésztésbevitel feltételei:

- a mén adott évben tölti min. 3. életévét
- mén az ApHC által kiadott tenyésztésbeviteli engedéllyel rendelkezik
- tulajdonosa az éves országos tenyészszemlén bemutatja és tenyésztésvezető rögzíti az egyesület adatbázisában vagy az Egyesület számára elektronikus úton eljuttatja a mén származását igazoló dokumentumokat (eredeti 2 ősi soros ApHC származási lap és lóútlevelel 1-5. oldalának másolata).
- tulajdonosa a tenyészszemlén bemutatja és tenyésztésvezető rögzíti az Egyesület adatbázisában vagy az egyesület számára elektronikus úton eljuttatja a mén DNS teszt meglétének igazolását (a DNS alapú származás ellenőrzést kizárólag az ApHC által akkreditált labor végezheti el a tulajdonos kérésére és költségére, ApHC-n keresztül történő, hivatalos weboldalukról letölthető formanyomtatványon való megrendeléssel. Az egyed DNS markere az egyed mindenkori tulajdonosának tulajdonát képezi, amelyet magyarországi tenyésztésbe vételkor a tulajdonos kér meg az ApHC-től és továbbít az Egyesület tenyésztésvezetője számára aki továbbítja a továbbít a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal számára a magyarországi közhiteles nyilvántartásba vétel és mének esetében a tenyésztési engedély alapján a főörzskönyvi szám megigénylése céljából).
- tulajdonosa az éves országos tenyészszemlén bemutatja és tenyésztésvezető rögzíti az Egyesület adatbázisában vagy az Egyesület számára elektronikus úton eljuttatja a mén genetikai úton öröklődő betegségekre való szűrésének (ún. „5 panel teszt; Ezen betegségek: GBED, HYPP, MH, PSSM1, HERDA) illetve a Leopard Complex (LP) génre való szűrésének eredményét. (A szűrést kizárólag az ApHC által akkreditált labor végezheti el a tulajdonos kérésére és költségére, ApHC-n keresztül történő, hivatalos weboldalukról letölthető formanyomtatványon való megrendeléssel).
- a tenyésztésbeviteli kérelem az Egyesülethez való beküldése személyesen vagy elektronikus úton az Egyesületi nyomtatványon keresztül
- tulajdonos/kérelmező által az éves Egyesületi tagdíj befizetése
- tulajdonos/kérelmező által a tenyésztésbeviteli kérelem díjának befizetése (adott ménre vonatkozó egyszeri díj)
- állatorvosi igazolás a herék helyzetéről, állapotáról és a fogazatról (esetleges harapási rendellenességekről)

A fentiek meglétét és elbírálását követően figyelembe véve az Egyesület dönt a mén tenyésztésbe vételének engedélyezéséről, hiánypótlási felszólításról vagy elutasításáról, amelyről a tulajdonost írásban értesíti a kérelem kézhezvételét követően 15 naptári napon belül.

A tulajdonos kötelessége és költsége a mén fedeztetési engedélyének kiváltása minden soron következő évre amennyiben a mént tenyésztésben szeretné tartani. Adott ménre vonatkozó éves fedeztetési engedélyt az éves Egyesületi tagdíj és adott évre érvényes fedeztetési engedély díjának befizetésével egyidejűleg kapja meg amely adott év január 1- december 31. között érvényes.

Osztályba sorolás:

Az Egyesület tenyésztői bíráló bizottsága a küllemi-és mozgásbíráló, származás ellenőrzés, versenyeredmények, utódok száma (fedezőmén utód, tenyészkanca utód) illetve azok versenyeredményei alapján az alábbi osztályokba sorolja a tenyészmén/tenyészmén-jelöltet:

1. Elfogadott mén
2. Javasolt mén
3. Elit mén

A mének fenti módon való osztályozását az Egyesület tenyésztői bizottsága évente felülbírálja és egyes mének magasabb vagy alacsonyabb kategóriába kerülhetnek pl. sportteljesítményük vagy ivadékaik kiemelkedő vagy éppen gyenge minősége alapján. Indokolt esetben a tenyésztési engedély megvonása is lehetséges.

1. **Elfogadott mén** besorolást nyer az a mén, amely a küllemi-és mozgásbírálaton, származás ellenőrzésen a lehetséges összes 100 pontból (7.sz. melléklet: Bírálati lap) legalább 70 pontot szerez.
2. **Javasolt mén** besorolást nyer az a mén amely a küllemi-és mozgásbírálaton, származás ellenőrzésen a lehetséges összes 100 pontból legalább 80 pontot szerez.
3. **Elit mén** besorolást nyer az a mén amely a küllemi-és mozgásbírálaton, származás ellenőrzésen a lehetséges összes 100 pontból legalább 85 pontot szerez és rendelkezik minősített fedezőmén utóddal és/vagy minősített tenyészkanca utóddal és/vagy nemzetközi versenyeredménnyel és/vagy utódjai rendelkeznek nemzetközi versenyeredménnyel.

A minősítésekhez az alapadatokat a tulajdonos szolgáltatja és a minősítést az Egyesület Tenyésztői Bizottsága végzi el az évi országos, nyílt tenyészszemlén vagy digitális formában kérvényezve tulajdonos által a tenyésztési engedély megszerzésének módja, feltételei alapján.

ii. Kancák

Az ApHC érvényes Tenyésztési Programja szerint minden olyan APP kanca tenyésztésbe vonható, amely az ApHC nyilvántartásában szerepel, függetlenül attól, hogy nemkívánatos genetikai hibákkal vagy tulajdonságokkal terhelt-e avagy sem. A fedeztetéssel kapcsolatos korlátozó intézkedések meghozatalára az ApHC jogosult amelyet az Egyesület maradéktalanul követ és betart. A tenyésztésre használt kancák esetében minden esetben kötelező az ApHC által kiadott származási lap és a kanca tenyészállatként történő nyilvántartásba vétele. Ezen engedélyek hiánya esetén az adott kanca Magyarországon tenyésztésre nem használható.

Az Egyesület által meghatározott tenyésztésbevitel feltételei:

- kanca ApHC által tenyészállatként történő nyilvántartásba vétele (a DNS alapú származás ellenőrzést kizárólag az ApHC által akkreditált labor végezheti el a tulajdonos kérésére és költségére, ApHC-n keresztül történő, hivatalos weboldalukról letölthető formanyomtatványon való megrendeléssel)
- tenyésztésbeviteli kérelem Egyesülethez való beküldése személyesen vagy elektronikus úton az egyesületi nyomtatványon keresztül
- tulajdonos/kérelmező által az éves Egyesületi tagdíj befizetése
- tulajdonos/kérelmező által a tenyésztésbeviteli kérelem díjának befizetése (adott kancára vonatkozó egyszeri díj)

- kanca elbírálása és osztályba sorolása

Osztályba sorolás:

Az Egyesület tenyésztői bíráló bizottsága a küllemi-és mozgásbíráló, származás ellenőrzés, versenyeredmények, utódok száma (fedezőmén utód, tenyészkanca utód) illetve azok versenyeredményei alapján az alábbi osztályokba sorolja a kancát:

1. Tenyészkanca
2. Elit kanca
3. Szuperelit kanca

A kancák fenti módon való osztályozását az Egyesület tenyésztői bizottsága évente felülbírálja és egyes kancák magasabb vagy alacsonyabb kategóriába kerülhetnek pl. sportteljesítményük vagy ivadékaik kiemelkedő vagy éppen gyenge minősége alapján.

1. **Tenyészkanca** besorolást nyer az a kanca, amely a küllemi-és mozgásbírálaton, származás ellenőrzésen a lehetséges összes 100 pontból (7.sz. melléklet: Bírálati lap) legalább 70 pontot szerez alapminősítésen.
2. **Elit kanca** besorolást nyer az a kanca amely a küllemi-és mozgásbírálaton, származás ellenőrzésen a lehetséges összes 100 pontból legalább 80 pontot szerez alapminősítésen és legalább 3 megszületett csikója minősített elit kanca vagy fajtájában tenyésztésre javasolt mén.
3. **Szuperelit kanca** besorolást nyer az a kanca amely a küllemi-és mozgásbírálaton, származás ellenőrzésen a lehetséges összes 100 pontból legalább 85 pontot szerez alapminősítésen és legalább egy ivadéka valamely sportág országos bajnokságában vagy ennek megfelelő szintű nemzetközi versenyen helyezett.

A minősítésekhez az alapadatokat a tulajdonos szolgáltatja és a minősítést az egyesület Tenyésztői Bizottsága végzi el az évi országos, nyílt tenyészszemlén vagy a tulajdonos által digitális formában kérvényezett tenyésztési engedély feltételei alapján.

5. A fajta szelekciójának rendje

Az ApHC érvényes Tenyésztési Programja szerint az APP fajta szelekciójával kapcsolatos korlátozó intézkedések meghozatalára az ApHC jogosult amelyet az Egyesület maradéktalanul követ és betart.

A párosítási terv készítésének elvei

Valamennyi a hazai egyesületi adatbázisban nyilvántartott tenyészerett (3 év feletti) kancáról adott év február 15-ig párosítási tervet kell készíteni. A párosítási terv nem más, mint egy szándéknyilatkozat, amelyben a kanca tulajdonosa közli az egyesületi tenyésztésvezetővel, hogy az elkövetkezendő fedeztetési időben mely kancáit kívánja tenyésztésben tartani és ezeket mely ménnel kívánja fedeztetni. A szakszerű párosításhoz az egyesület a kancatulajdonos kérésére (egyesületi tag) szakmai segítséget nyújt.

a) Tenyézmén-jelöltek szelekciója

Az ApHC érvényes Tenyésztési Programja szerint minden olyan állat tenyésztésbe vonható, amely az ApHC nyilvántartásában szerepel, függetlenül attól, hogy nemkívánatos genetikai hibákkal vagy tulajdonságokkal terhelt-e avagy sem. A fedeztetéssel kapcsolatos korlátozó intézkedések meghozatalára az ApHC jogosult amelyet az Egyesület maradéktalanul követ és betart.

A tenyézmén-jelöltek szelekciója az egyesületi éves, országos tenézszezlén vagy elektronikus úton beadott kérelem után történik. A szelekció alapja a származás elbírálása, a küllemi – és mozgásbírálat, viselkedésbírálat, saját és ivadékok száma és versenyeredményei, mely alapján a tenyézmén-jelöltet az egyesület osztályba sorolja vagy tenyésztésbe vételét megtagadja.

Az alább felsorolt rendellenességeket és a lótenyésztésben általánosan nemkívánatosnak tartott tulajdonságokat és genetikai hibákat a törzskönyvben, a hazai egyesületi adatbázisban és a származási lapon valamint a lóútlevelelben is fel kell tüntetni, attól az időponttól kezdődően, amelytől az adott hiba illetve tulajdonság ismertté vált. Az ilyen tulajdonságok valamelyike vagy több ilyen tulajdonság együttes megléte nem zárja ki, hogy az adott lovat tenyésztésre lehessen használni.

a.) Harapási rendellenességek: csuka fogazat, pontyfogazat - nem zárt kapcsolódás a felső és az alsó - középső metszőfogak között, akár kis mértékben, akár túlzott mértékben jelentkeznek. Hatályos az 1992. január 1-én vagy ezt követően született csikók esetében.

b.) Cryptorchid-jelleg (rejtettheréjűség) - kevesebb, mint két látható, a herezacskóba leszállt here. Hatályos az 1998. január 1-én vagy ezt követően született csikók esetében.

c.) Hyperkalémiás Periódikus Paralízis (HYPP – Hyperkalemic Periodic Paralysis): olyan örökléses bántalom, amely izomrángással, izomgyengeséggel, illetve súlyos esetben elhullással jár. A jelenlegi kutatási eredmények szerint az IMPRESSIVE (AQHA regisztrációs száma: 0767246) nevű mén leszármazottainál jelentkezhet ez a genetikai örökletes terheltség. Hatályos az 1998. január 1-én vagy ezt követően született olyan csikók esetében, amelyek származásában fellelhető az IMPRESSIVE (AQHA regisztrációs száma: 0767246) nevű mén; ez esetben az ApHC a HYPP terheltség genetikai szűréséhez köti a csikó regisztrációját; amennyiben a csikó 2007. január 1-e után született és homozigóta formájában hordozza ezt az örökletes genetikai terheltséget, úgy az ApHC megtagadja annak regisztrációját és kizárja a nyilvántartásába vételétől.

A tenyésztésre használt állatoknak meg kell felelnie a mindenkor hatályos állategészségügyi előírásokban foglaltaknak.

b) Tenyészkanca-jelöltek szelekciója

Az ApHC érvényes Tenyésztési Programja szerint minden olyan APP kanca tenyésztésbe vonható, amely az ApHC nyilvántartásában szerepel, függetlenül attól, hogy nemkívánatos genetikai hibákkal vagy tulajdonságokkal terhelt-e avagy sem. APP fajtájú kancák tenyésztését korlátozó intézkedések

meghozatalára az ApHC jogosult amelyet az Egyesület maradéktalanul követ és betart.

A tenyészkanca-jelöltek szelekciója az Egyesületi éves, országos tenyészszemlén vagy akadályoztatás esetén elektronikus úton beadott kérelem után történik. A szelekció alapja a származás elbírálása, a küllemi – és mozgásbírálát, viselkedésbírálát, saját és ivadékok száma és versenyeredményei, mely alapján a tenyészkanca-jelöltet az egyesület osztályba sorolja vagy tenyésztésbe vételét megtagadja.

Az alább felsorolt rendellenességeket és a lótenyésztésben általánosan nemkívánatosnak tartott tulajdonságokat és genetikai hibákat a törzskönyvben, a hazai egyesületi adatbázisban és az ApHC által kibocsájtott származási lapon valamint a lóútlevélben is fel kell tüntetni, attól az időponttól kezdődően, amelytől az adott hiba illetve tulajdonság ismertté vált. Az ilyen tulajdonságok valamelyike vagy több ilyen tulajdonság együttes megléte nem zárja ki, hogy az adott lovat tenyésztésre lehessen használni.

a.) Harapási rendellenességek: csuka fogazat, pontyfogazat - nem zárt kapcsolódás a felső és az alsó - középső metszőfogak között, akár kis mértékben, akár túlzott mértékben jelentkeznek. Hatályos az 1992. január 1-én vagy ezt követően született csikók esetében.

b.) Hyperkalémiás Periódikus Paralízis (HYPP – Hyperkalemic Periodic Paralysis): olyan örökléses bántalom, amely izomrángással, izomgyengeséggel, illetve súlyos esetben elhullással jár. A jelenlegi kutatási eredmények szerint az IMPRESSIVE (AQHA regisztrációs száma: 0767246) nevű mén leszármazottainál jelentkezhet ez a genetikai örökletes terheltség. Hatályos az 1998. január 1-én vagy ezt követően született olyan csikók esetében, amelyek származásában fellelhető az IMPRESSIVE (AQHA regisztrációs száma: 0767246) nevű mén; ez esetben az ApHC a HYPP terheltség genetikai szűréséhez köti a csikó regisztrációját; amennyiben a csikó 2007. január 1-e után született és homozigóta formájában hordozza ezt az örökletes genetikai terheltséget, úgy az ApHC megtagadja annak regisztrációját és kizárja a nyilvántartásába vételétől.

A tenyésztésre használt állatoknak meg kell felelnie a mindenkor hatályos állategészségügyi előírásokban foglaltaknak.

6. Tenyészmének használata

a) A mének tenyésztési/termékenyítési engedélye kiadásának tenyésztési és állategészségügyi feltételei

Tenyésztésre csak tenyésztési engedéllyel rendelkező mén használható.

Az Egyesület által meghatározott tenyésztésbevitel feltételei:

- mén az ApHC által kiadott tenyésztésbeviteli engedéllyel és osztályba sorolással rendelkezik
- tulajdonosa az éves országos tenyészszemlén bemutatja és tenyésztésvezető rögzíti az Egyesület adatbázisában vagy az Egyesület számára elektronikus úton eljuttatja a mén származását igazoló dokumentumokat (eredeti 2 ősi soros ApHC származási lap és lóútlevél 1-5. oldalának másolata).
- tulajdonosa a tenyészszemlén bemutatja és tenyésztésvezető rögzíti az Egyesület adatbázisában vagy az Egyesület számára elektronikus úton eljuttatja a mén DNS teszt meglétének igazolását (a DNS alapú származás ellenőrzést kizárólag az ApHC által akkreditált labor végezheti el a tulajdonos kérésére és költségére, ApHC-n keresztül történő, hivatalos weboldalukról letölthető formanyomtatványon való megrendeléssel. Az egyed DNS markere az egyed mindenkori tulajdonosának tulajdonát képezi, amelyet magyarországi tenyésztésbe vételkor a tulajdonos kér meg az ApHC-től és továbbítja az Egyesület tenyésztésvezetője számára aki továbbítja a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal számára a magyarországi közhiteles nyilvántartásba vétel és mének esetében a tenyésztési engedély alapján a főtörzskönyvi szám megigénylése céljából.)
- tulajdonosa az éves országos tenyészszemlén bemutatja és tenyésztésvezető rögzíti az Egyesület adatbázisában vagy az Egyesület számára elektronikus úton eljuttatja a mén genetikai úton öröklődő betegségekre való szűrésének (ún. „5 panel teszt; Ezen betegségek: GBED, HYPP, MH, PSSM1, HERDA) illetve a Leopard Complex (LP) génre való szűrésének eredményét. (A szűrést kizárólag az ApHC által akkreditált labor végezheti el a tulajdonos kérésére és költségére, ApHC-n keresztül történő, hivatalos weboldalukról letölthető formanyomtatványon való megrendeléssel).
- a tenyésztésbeviteli kérelem az Egyesülethez való beküldése személyesen vagy elektronikus úton az Egyesületi nyomtatványon keresztül
- tulajdonos/kérelmező által az éves Egyesületi tagdíj befizetése
- tulajdonos/kérelmező által a tenyésztésbeviteli kérelem díjának befizetése (adott méne vonatkozó egyszeri díj)

A fajta fenntartása során a természetes fedeztetés mellett megengedett a mesterséges termékenyítés is. Az Egyesület csak azon méneket engedélyez mesterséges termékenyítés által történő tenyésztésre, amelyet az ApHC engedélyezett valamint megfelel az Európa Unió és hazai állategészségügyi jogszabályoknak.

A mesterséges termékenyítésre csak hivatalosan elismert mesterséges termékenyítő állomáson termelt, mesterséges termékenyítésre alkalmasnak minősített mén ondója használható. A mesterséges termékenyítést végző személynek rendelkeznie kell az illetékes hatóságtól és törzskönyvező szervezettől kiváltott dokumentációkkal, amelyekbe köteles a termékenyítést a vonatkozó előírásoknak megfelelően bejegyezni. Mesterséges termékenyítés történhet helyben vett friss ondóval, hűtött és fagyasztott termékenyítő anyaggal. Elfogadott az embrió átültetés is, ha egyébként a vonatkozó szabályok betartásával történik. A mesterséges termékenyítés, az embrió átültetés, mint biotechnológiai eljárás igénybe vétele segíti az egységes tenyésztési program megvalósítását, ezáltal a folyamatos genetikai fejlődést szolgálja.

A méntulajdonos az ApHC felé leadott éves fedeztetési jelentésben (Stallion Breeding Report) köteles nyilvánvaló különbséget tenni azon kancák között, amelyeket szállított, hűtött spermával, illetve egyéb módon (friss spermával a helyszínen, kézből történő fedeztetéssel vagy legelőn való, ún. háremben történő fedeztetéssel) termékenyítettek. A méntulajdonos az ApHC felé leadott éves fedeztetési jelentést másolatban az Egyesület részére is köteles megküldeni.

Állategészségügyi feltételek:

A fedeztetés általános feltétele a takonykórtól, tenyészbénaságtól, fertőző kevésvérűségtől való mentesség, a vírusos lóinfluenza és rhynopneumonitis elleni vakcinázás hivatalos igazolása, valamint állatorvosi igazolás a kanca egészségéről és fedeztethetőségéről.

Mindkét here ép és elég fejlett, a termékenyítő anyag megfelel az alkalmassági előírásoknak,

A ménnek termékenyítő anyaga mentes a vírusos arteritis kórokozójától.

A mesterséges termékenyítés lehetőséget kínál a tudatos apaállat-választásra, sőt a tudatos apaállat előállítás is lehetővé teszi a jól megválasztott örökítési anyag, vagy akár embrió.

A mesterséges termékenyítésre kijelölt apaállatnak is rendelkeznie kell a méneskönyvben meghatározott származással, származásazonosító jelzéssel, a mindenkor hatályos állategészségügyi előírásokkal, kiegészülve a származásellenőrzéshez elengedhetetlen DNS polimorfizmus ismerettel, a tenyésztésre való alkalmasság szaporodásbiológiai megítéléshez szükséges vizsgálatokkal.

A fedeztetési állomáson a mén a jó gazda gondosságával kell tartani és ápolni. Megtagadható a tenyésztési engedély kiadása, ha bebizonyosodik, vagy okkal feltételezhető ennek ellenkezője. A jó gazda gondosságának elve magában foglalja a mén egyedi, elkülönített tartását, napi rendszeres mozgatását, vagy több órás szabad mozgási lehetőségének megteremtését. Nem kerülhető meg e vonatkozásban az állategészségügyi gondoskodás sem.

b) Import mének használatának szabályai

A fajta hazai genetikai bázisának sokszínűségét az ismételt importok segítik, javítják.

További előnye és szükségszerűsége a tenyészállat-importoknak a genetikai sodródás megakadályozása, vagy legalább is elenyésző mértékűre csökkentése.

Tenyésztéshigiéniai értelemben nincs különbség a hazai tenyésztésű és Magyarországra importált mének használatát illetően.

A tenyésztési engedéllyel nem rendelkező import mének használatára a hazai tenyésztésű ménekkel azonos szabályok vonatkoznak. Amennyiben a mén fajtájában tenyésztési engedéllyel rendelkezik, az Egyesület bemutatás után dönt a mén engedélyezéséről a fajtájában.

Import tenyészment tenyésztésre csak honosítás után lehet használni. A tenyésztés megkezdése előtt a tenyésztési hatósághoz be kell nyújtani a mén DNS-kártyáját.

c) A szaporítóanyag minőségi követelményei

A mesterséges termékenyítő állomásokon forgalmazott szaporító anyagnak meg kell felelni a vonatkozó nemzetközi és hazai állategészségügyi és állattenyésztési jogszabályok előírásainak. Mesterséges termékenyítésre csak hivatalosan elismert mesterséges termékenyítő állomáson álló, mesterséges termékenyítésre alkalmasnak minősített mén termékenyítő anyaga használható. Mesterséges termékenyítésre olyan APP mén kerülhet, amely maradéktalanul megfelel a mesterséges termékenyítésre használni kívánt ménekkel szemben támasztott állategészségügyi követelményeknek és az egyesület által jóváhagyott mén.

A forgalomba hozott termékenyítő anyag minőségéért a forgalmazó felel. E tekintetben felelősség a fajtafenntartó tenyésztő szervezetet vagy/és a mén tulajdonosát felelősség nem terheli. A forgalomba hozható sperma minőségét jogszabályok rögzítik.

Külföldről behozott szaporítóanyag használata esetében a szaporítóanyagnak állategészségügyi és minőségi tanúsítvánnyal kell rendelkeznie. A szaporítóanyagot valamely magyarországi mesterséges termékenyítő állomásra be kell jelenteni, és honosítani kell, a tenyészmen honosításához hasonlóan.

7. Egyesületi nyilvántartások és igazolások rendje

Az egyesületi nyilvántartás hitelességének alapfeltétele a megfelelő szintű adatszolgáltatás a tagok részéről az egyesület felé.

A tagok által benyújtott jelentések:

a) Állomány nyilvántartás jelentés

A tagok/tulajdonosok/tartók évente, a fedeztetési szezon előtt, tárgyév február 15-ig kötelesek az egyesület tenyésztésvezetőjének megküldeni, ami tartalmazza a nyilvántartott kancák és tenyészmének nevét és azonosítóját.

b) Párosítási terv

Az állomány nyilvántartással egyidejűleg tárgyév február 15-ig a tag/tartó/tulajdonos megküldi az adott évi párosítási tervet. A párosítási tervet akkor is be kell küldeni, ha a kanca nem kerül fedeztetésre/termékenyítésre.

c) Tenyésztési (fedeztetési) engedély méneknek

Az állomány nyilvántartással egyidejűleg tárgyév január 31-ig a tulajdonos megküldi az adott évi tenyésztési engedély kérelmet a ménjére.

d) Változás bejelentés

A tagok/tulajdonosok/tartók kötelessége jelenteni az Egyesületnek az egyed

- elhullását
- ivartalanításának tényét és idejét

amely adat aztán az Egyesület kérésére az MLOSZ központi állattenyésztési adatbázisában frissítésre kerül.

Az Egyesület által vezetett nyilvántartások:

a) Partner (tag/tulajdonos/tartó) nyilvántartás (és KKV nyilvántartás)

Az Egyesület tenyésztésvezetője az egyesület tagjairól/tulajdosokról/tartókról nyilvántartást vezet (név, születési hely és idő, anyja neve, lakcím, levelezési cím, e-mail cím, telefonszám). A nyilvántartás adatait folyamatosan frissíti, naprakész állapotban tartja. A tagnyilvántartás része a KKV státusz nyilvántartása. Az adatok hitelességeért, beleértve a KKV státuszt is, az adatszolgáltató, vagyis a tartó/tulajdonos vállal felelősséget. A nyilvántartás adatainak kezelésére a hatályos adatvédelmi törvény vonatkozik.

b) Állomány nyilvántartás

A tenyésztésvezető az Egyesületi adatbázisban az állományról folyamatos nyilvántartást vezet és azt naprakész állapotban tartja. Az állomány nyilvántartás tartalmazza a ló nevét, azonosító számát, UELN kódját, transzponder kódját, tenyésztőjét, tulajdonosát és tartóját. Az állomány nyilvántartás része minden évben a megszületett és bejelentett csikók nyilvántartása. A nyilvántartásról évente egy alkalommal (az éves közgyűlésre) összesítőt készít. Ezen adatot az Egyesület köteles minden év március 31-ig megküldeni az ApHC részére.

Az esetleges változásokról az egyesület a megfelelő nyomtatványon keresztül értesíti az MLOSZ-t.

c) Csikószám nyilvántartás

A tenyészeredmény bejelentő lapok alapján kiadott csikószámok jegyzéke. Nyilvántartása folyamatos, a

tenyésztésvezető által.

d) Fedeztetés nyilvántartás

Az APP kanca állomány fedeztetésének dokumentálását az Egyesület tenyésztésvezetője végzi és közli a tényadatokat az ezzel megbízott magyarországi szervezettel digitális formában (e-mailben vagy adathordozón).

e) Pályázati igazolások nyilvántartása

A tagok részére kiadott pályázati igazolások egy példányát lefűzve, évenként irattározva tartja nyilván a tenyésztésvezető.

8. Országos állattenyésztési adatbázisba történő adatküldés módja és rendje

A tenyésztőkkel történt állományegyeztetés után az Egyesület folyamatosan vezeti az állományban lévő kancák listáját. Az adott évben tenyésztésre engedélyezett mének tulajdonosai részére az Egyesület kiadja a tenyésztési engedélyeket és megkötöti a fedeztetési szerződéseket. A fedeztetési állomások jelentései alapján a fedeztetéseket továbbítja az MLOSZ részére hogy az országos állattenyésztési adatbázisban rögzítse azokat. A jelölendő csikók esetén az Egyesület tenyésztésvezetője, vagy megbízottja (állatorvos, lótenyésztési felügyelő) elvégzi a csikójelöléseket, melyek aztán az országos állattenyésztési adatbázisba rögzítésre kerülnek.

9. A fajta népszerűsítése

A fajta népszerűsítése az egyesület teljes tagságának érdeke és erkölcsi kötelessége. Az egyesület saját költségvetéséből az alábbi módon népszerűsíti az APP fajtát:

- egyesületi rendezvények
- tenyészszemle
- időszakos kiadványok megjelentetése
- honlap üzemeltetés.

10. A tenyésztők tenyésztői munkájának elismerése

Az Egyesület a kimagasló tenyésztői munkát arany, ezüst vagy bronzpatkós cím odaítélésével ismeri el. A díjat az Egyesület vezetősége ítéli meg, melynek átadása az éves közgyűlésen történik. A díj erkölcsi elismerés, pénzdíjazással nem jár. A közgyűlésen lehetőség van a tagok munkáját egyéb különdíjakkal is elismerni.

11. A fajta tenyésztési programjának megvalósításában résztvevő szervezetek kapcsolatrendszere és ezek feladatai

a) Tenyésztőszervezet

Felel a Tenyésztési Program megvalósításáért, a fajtafenntartói kötelezettségek ellátásáért.

b) Faji szövetség

Ellátja a fajta érdekképviseletét a többi fajtaéval egyidejűleg. Szolgáltató irodája megbízási szerződés alapján elvégzi a tenyésztőszervezet által rábízott feladatokat.

c) Tenyésztési hatóság

Felügyeli a tenyésztő szervezet szabályos működését és hitelesíti a tenyésztési adatokat.

d) Mesterséges termékenyítő állomások, sperma forgalmazók

A tenyésztési programban foglaltak szerint részt vesznek a fajtafenntartói feladatokban, a törzskönyvi nyilvántartási szerződés alapján eleget tesznek adatszolgáltatási kötelezettségeiknek.

e) Oktatási- kutatási intézmények

Megbízási szerződés alapján részt vesznek/vehetnek a törzskönyvi adatok feldolgozásában, a genetikai bázis feltérképezésében, és minden egyéb, a tenyésztési program sikeres megvalósítását szolgáló kutatói, tudományos munkában.

12. Záró rendelkezések

A Tenyésztési Programot a közgyűlés elfogadta Kiskunfélegyházán, 2024. január 5-én.

A jelen Programban nem szabályozott kérdések tekintetében az Egyesület Alapszabálya szerint kell eljárni.

13. Mellékletek

- Együttműködési/megbízási szerződések a Tenyésztési Program végrehajtásában együttműködő szervezetekkel
- Küllemi bírálati nyomtatvány tenyésztésbe vételhez
- Származási igazolás kérelem nyomtatvány
- Tenyésztésbe vételi kérelem nyomtatvány
- Párosítási terv szándéknyilatkozat
- Fedeztetési engedély kérelem nyilatkozat
- Állománybejelentő
- Honosítási igazolás
- Import ló honosítási kérelme

